

แผนพัฒนาสตรี

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙
(พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนพัฒนาสตรี

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙
(พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)

สังพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนพัฒนาสตรี

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๒๖๙๐, ๒๒๘๒ ๕๒๙๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๓๖๙๐

E-mail : TNCWA@thaiwomen.net

Website : <http://thaiwomen.net/tncwa>

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

บทนำ

ประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านสตรีอย่างชัดเจนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) ต่อมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับแรกขึ้น คือ แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔) ซึ่งได้ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะ ๕ ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) และฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) การส่งเสริมงานด้านสตรีของไทยนับว่าสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์สหประชาชาติประกาศให้ปี ๒๕๑๘ เป็นปีสตรีสากล และปี ๒๕๑๙-๒๕๒๘ เป็นทศวรรษสตรีเพื่อความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ เพื่อให้ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของสตรีและให้แต่ละประเทศสนใจงานพัฒนาสตรีมากยิ่งขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของประเทศสมาชิก

หลังจากจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) เป็นองค์กรถาวรระดับชาติด้านสตรีในปี ๒๕๓๒ ได้มีการทบทวนแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔) และจัดทำนโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) เป็นแผนระยะยาวฉบับที่สอง ซึ่งได้ใช้เป็นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) และฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) โดยแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ได้พิจารณาครอบคลุมถึงอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบของสหประชาชาติ ซึ่งไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อปี ๒๕๒๘ และปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรีจากการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๓๘ ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้พันธกรณีสากลที่ประเทศไทยได้ร่วมให้การรับรองมีผลในทางปฏิบัติ

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) นี้ ยกร่างโดยคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบาย ในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) โดยได้บูรณาการแนวคิดทิศทางการพัฒนานโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ซึ่งกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ประกอบกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติรับรองสิทธิและความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ตลอดจนปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งจากผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ ครั้งที่ ๒๓ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๓ เพื่อทบทวนการ

ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการปักกิ่งในช่วง ๕ ปี โดยคำนึงถึงการประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการเสริมสร้างความเสมอภาคและความก้าวหน้าของสตรี รวมทั้งคำนึงถึงความชัดเจนของแผน เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ รับไปวางแผนปฏิบัติการต่อไป

ในขั้นตอนการยกร่างแผนพัฒนาสตรีฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมกับคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายจัดการประชุมวิพากษ์ร่างแผนพัฒนาสตรีทั้งในกรุงเทพฯ และภาคต่าง ๆ เพื่อให้แผนมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ สะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงของสตรีทั่วประเทศ มียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

จึงหวังว่าแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) กำหนดวิสัยทัศน์สตรีที่พึงประสงค์ ให้สตรีทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและตัดสินใจในทุกด้านทุกระดับ ได้รับการคุ้มครองจากครอบครัว ชุมชนและสังคม และได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกับชาย รวมทั้งได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและละเอียดอ่อนในเรื่องมิติหญิงชาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพสตรีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความถนัด สังคมและจิตใจ จัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย ให้สตรีได้รับการคุ้มครองทุกด้านในฐานะที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมบุรุษ และส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง รวมทั้งการพัฒนาสันติสุขในครอบครัว ชุมชน ประเทศ และประชาคมโลก

เป้าหมายหลักของแผน ได้แก่ การลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรี คุ้มครองแรงงานนอกระบบ ลดอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของสตรีจากโรคที่เป็นสาเหตุสำคัญ เพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในระดับตัดสินใจและจัดสรรทรัพยากร แก้ไขกฎหมายที่ขัดต่อหลักการความเสมอภาคตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ออกพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมเครือข่ายสื่อมวลชน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทุกชุมชน สร้างระบบเฝ้าระวังปัญหาและช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในชุมชน มีข้อมูลตัวบ่งชี้สถานภาพสตรีตามมาตรฐานของสหประชาชาติ และมีระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลมิติหญิงชาย โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีรวม ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และการพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยระบุบทบาทของกลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบการติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๓
ส่วนที่ ๑ การประเมินสถานการณ์การพัฒนาศตรียุทธศาสตร์ เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาศตรียุทธศาสตร์ในอนาคต	๖ ๑๓
ส่วนที่ ๒ แนวคิดและทิศทางการพัฒนาศตรียุทธศาสตร์ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙ วิสัยทัศน์ศตรียุทธศาสตร์ที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์ของแผน เป้าหมายหลัก	๑๘ ๑๙ ๑๙ ๑๙
ส่วนที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศตรียุทธศาสตร์	๒๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพศตรียุทธศาสตร์	๒๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การให้ศตรียุทธศาสตร์มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ	๒๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม	๒๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านศตรียุทธศาสตร์	๒๘
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานด้านศตรียุทธศาสตร์	๒๙
ส่วนที่ ๔ แนวทางการแปลงแผนพัฒนาศตรียุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ	๓๒
ภาคผนวก	๓๙

ส่วนที่ ๑

การประเมินสถานการณ์การพัฒนาสตรี

เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนา
สตรีในอนาคต

ส่วนที่ ๑

การประเมินสถานการณ์การพัฒนาสตรี

การดำเนินงานด้านสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) เน้นการพัฒนาให้สตรีทุกคนมีโอกาสได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ มีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการตัดสินใจในทุกระดับ นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมรอบตัวสตรี ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑. การพัฒนาศักยภาพสตรี

๑.๑ การศึกษาและฝึกอบรมของสตรี

๑.๑.๑ จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือส่วนใหญ่เป็นสตรี ในจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือทั้งหมดเป็นสตรีร้อยละ ๖๓ ซึ่งจะพบมากในกลุ่มประชากรอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวนประชากรสตรีไม่รู้หนังสือที่สูงมากขึ้นี้ให้เห็นถึงการพัฒนาด้านการศึกษาที่ไม่สมดุลในอดีต ส่งผลให้ประชากรสตรีวัยกลางคนขึ้นไปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรีในวัยนี้และครอบครัว การจัดการศึกษานอกระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๑.๑.๒ สตรีมีโอกาสเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับชาย แต่ในระดับอนุปริญาและปริญญาตรีจะมีสตรีมากกว่าชาย โดยยังกระจุกตัวอยู่ในสาขาที่เชื่อว่าเหมาะสมสำหรับสตรี ในปี ๒๕๔๑ สัดส่วนของนักเรียนหญิงต่อนักเรียนชายไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญมีนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๕ : ๔๕ ส่วนสายอาชีวศึกษานักเรียนหญิงมีสัดส่วนน้อยกว่านักเรียนชายเป็นร้อยละ ๔๗ : ๕๓ ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปก็มีสตรีจำนวนมากเช่นกัน จากสถิติผู้สำเร็จการศึกษาปี ๒๕๔๑ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในระดับอนุปริญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีมีหญิงที่สำเร็จการศึกษามากกว่าชาย โดยมีสัดส่วนของหญิงต่อชายคิดเป็นร้อยละ ๕๕ : ๔๕ และ ๖๑ : ๓๙ ตามลำดับ ส่วนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีหญิงและชายมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปี ๒๕๔๓ นั้น ทบวงมหาวิทยาลัยรายงานว่า มีหญิงมากกว่าชายเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๓ : ๔๗ จากสถิติดังกล่าว แม้ในภาพรวมนักศึกษาหญิงจะมีจำนวนมากกว่านักศึกษาชาย แต่ในบางสาขาจะมีสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก สาขาที่นักศึกษาหญิงเข้าเรียนมาก คือ สาขามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา สาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ (รวมด้านพยาบาลศาสตร์) และสาขาสังคมศาสตร์ โดยมีจำนวนมากถึงร้อยละ ๗๘ ๗๐ และ ๖๐ ตามลำดับ ในขณะที่สาขาที่มีนักศึกษาหญิงน้อยที่สุด คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์

(รวมสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และผังเมือง) และสาขานิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ ๑๕ และ ๒๘ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สตรีมีแนวโน้มเลือกเรียนสาขานิติศาสตร์มากขึ้น จากร้อยละ ๒๒ ในปี ๒๕๔๑ เป็นร้อยละ ๒๕ และ ๒๘ ในปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ ตามลำดับ

๑.๑.๓ การฝึกอาชีพของสตรียังกระจุกตัวอยู่ในสาขาที่เป็นประเพณีนิยม ในการฝึกอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปี ๒๕๔๐ มีผู้หญิงเลือกสาขาเกษตรกรรมศาสตร์และธุรกิจสูงถึงร้อยละ ๗๗ และ ๖๗ ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ชายเลือกสาขาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมร้อยละ ๖๗ และ ๕๖ ตามลำดับ การเลือกสาขาการฝึกอบรมมักมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของสตรี การที่สตรีเลือกเรียนสาขาดังกล่าว่น้อยเนื่องจากสังคมมองว่าสตรีไม่มีทักษะและความชำนาญในด้านนี้ รวมทั้งโอกาสที่จะเข้าทำงานในสาขาเหล่านั้นน้อย

๑.๒ สุขภาพอนามัยของสตรี

๑.๒.๑ สตรีมีอายุยืนกว่าชาย แต่มีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนมากกว่า จากข้อมูลการคาดประมาณของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ หญิงมีอายุขัยเฉลี่ย ๗๕ ปี ซึ่งสูงกว่าชาย ๕ ปี แต่หญิงในวัยสูงอายุมมีปัญหาทางสุขภาพมากกว่าชาย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเจริญพันธุ์ที่ซับซ้อนกว่าชาย เช่น ปัญหาที่เกิดกับสตรีวัยทอง นอกจากนี้ในสตรีแต่ละวัยก็มีปัญหาทางสุขภาพที่ต่างกัน สตรีในวัยสาวจะมีอัตราการเสียชีวิตอันเกิดจากการติดเชื้อมากที่สุด ในขณะที่สตรีสูงอายุจะเสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือดและโรคมะเร็งมากที่สุด

๑.๒.๒ อัตราการเสียชีวิตของสตรีจากการคลอดบุตรมีแนวโน้มลดลง แต่การเสียชีวิตจากโรคเอดส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และรวมถึงเด็กในครรภ์ด้วย ในช่วงปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ (จากโครงการศึกษาการตายมารดาในประเทศไทย ๒๕๓๘-๒๕๓๙ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข) พบว่าอัตราส่วนการตายของมารดาเท่ากับ ๔๓.๙ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน แต่ตัวเลขสตรีที่ติดเชื้อเอดส์จนถึงปี ๒๕๔๔ มีมากกว่า ๑๕๐,๐๐๐ ราย เป็นสิ่งยืนยันว่าการติดเชื้อเอดส์เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเสียชีวิตในกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ นอกจากนี้การที่เชื้อเอดส์อาจถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกได้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเสียชีวิตในเด็ก การแพร่เชื้อเอดส์จากแม่สู่ลูกเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับสามของการเป็นโรคเอดส์รองจากการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ และการใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าหลอดเลือด

๑.๒.๓ ปัญหาการทำแท้งในหมู่สตรีวัยรุ่น การทำแท้งในปี ๒๕๔๒ ร้อยละ ๔๖.๘ เป็นสตรีอายุน้อยกว่า ๒๕ โดยร้อยละ ๓๐.๐ เป็นวัยรุ่นอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำแท้งนอกโรงพยาบาล ด้วยวิธีการที่เสี่ยงต่ออันตรายจากการติดเชื้อและการตกเลือด

๑.๒.๔ การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดเป็นภาระของสตรี อัตราการคุมกำเนิดในปี ๒๕๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑ ในจำนวนนี้เป็น การคุมกำเนิดโดยสตรีถึงร้อยละ ๙๒.๔๑ จึงทำให้สตรีจะเป็นฝ่ายที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบของภาวะแทรกซ้อนจากการคุมกำเนิดซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้มาก

๑.๒.๕ สถานบริการทางสุขภาพมีจำนวนครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่ยังไม่สามารถจัดบริการในรูปแบบที่สนองความต้องการของสตรีได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าจะมีการขยายบริการทางสุขภาพจนครอบคลุม

พื้นที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยมีโรงพยาบาลระดับจังหวัดที่เป็นโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ๕๒ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนระดับอำเภอ ๗๑๒ แห่ง และสถานีอนามัยครบทุกตำบล ๕,๖๘๕ แห่ง แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพในการให้บริการพบว่า ผู้ให้บริการมักไม่ยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางและขาดความละเอียดอ่อนต่อความต้องการของสตรี ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสตรีได้อย่างแท้จริง

๑.๓ เศรษฐกิจและการมีงานทำของสตรี

๑.๓.๑ **แรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบส่วนใหญ่เป็นสตรี ซึ่งขาดความมั่นคงด้านรายได้ โอกาสในการพัฒนาทักษะฝีมือ และการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน** สตรีในภาคเศรษฐกิจนอกระบบมีจำนวนสูงถึงร้อยละ ๗๘.๖ ซึ่งสะท้อนให้เห็นโอกาสที่จำกัดของสตรีในการเข้าสู่ตลาดแรงงานที่เป็นระบบ อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ทักษะฝีมือ และภาวะครอบครัวที่ส่งผลให้สตรีไม่สามารถเข้าทำงานเป็นเวลาได้ แม้ว่าตลาดแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับงานไปทำที่บ้านจะเอื้อประโยชน์ต่อสตรีที่ต้องรับภาระดูแลครอบครัวให้สามารถจัดสรรเวลาในการทำงานได้ แต่ปัญหาที่แรงงานสตรีนอกระบบประสบ คือ การขาดความมั่นคงด้านรายได้ ขาดการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือ

๑.๓.๒ **แรงงานสตรีมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ได้ผลตอบแทนในลักษณะสวัสดิการสังคมน้อยและอัตราค่าแรงต่ำกว่าแรงงานชาย** ร้อยละ ๕๐ ของกำลังแรงงานทั่วประเทศเป็นสตรี อุตสาหกรรมการส่งออกที่นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุด ๓ อันดับแรก มีการใช้แรงงานสตรีเกินกว่าร้อยละ ๗๐ ได้แก่ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า และเสื้อผ้าสำเร็จรูป อย่างไรก็ตาม แรงงานสตรีส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ใช้ทักษะฝีมือในการทำงานต่ำ ซึ่งส่งผลให้ได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าแรงงานชาย และขาดอำนาจต่อรองกับนายจ้าง

๑.๓.๓ **สตรีวัยทำงานไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่** เนื่องจากสังคมคาดหวังให้สตรีเป็นผู้รับผิดชอบงานบ้านมากกว่าชาย สตรีต้องรับภาระงานบ้านและการเลี้ยงดูบุตรและสมาชิกในครอบครัว สตรีวัยทำงานส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาการจัดสรรเวลาในการทำงานในบ้านและนอกบ้าน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถอุทิศเวลาให้กับการทำงานนอกบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าชาย และอีกทั้งยังขาดโอกาสการพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ ทำให้สตรีขาดโอกาสก้าวหน้าในอาชีพการงานและการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมและชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมของสตรีในการตัดสินใจในระดับต่างๆ

๒.๑ **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในระดับครอบครัวยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด** สตรีจำนวนมากยังคงมีบทบาทสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายในครัวเรือน ในขณะที่ผู้ชายมักตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของครอบครัว ทั้งนี้ เนื่องมาจากค่านิยมในสังคมและครอบครัวที่มอบหมายบทบาทในฐานะมารดาและภรรยาที่ต้องจัดการเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวให้กับสตรี ในขณะที่คาดหวังให้ผู้ชายแสดงบทบาทนำในการหาเลี้ยงครอบครัว และเป็น

ผู้แทนครอบครัวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

๒.๒ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในระดับชุมชนยังมีน้อย การส่งเสริมการรวมกลุ่มสตรีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ ทำให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้าน แต่รูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของสตรีมักเป็นองค์กรสตรีเฉพาะด้าน และไม่มีอิทธิพลในการชี้นำทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม ด้วยความพยายามขององค์กรสตรีที่เรียกร้องให้มีมาตรการพิเศษ โดยกำหนดสัดส่วนสตรีในคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาสังคม ทำให้รัฐบาลเห็นชอบให้มีสตรีในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวนครั้งหนึ่ง มาตรการพิเศษนี้ นับเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดระบบและการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพในระดับท้องถิ่น และยังเป็นที่ให้สตรีได้พัฒนาภาวะผู้นำอีกด้วย ส่วนการมีส่วนร่วมของสตรีในคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ และมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจโดยตรงเพื่อชุมชนยังมีอยู่น้อยมากเช่นกัน

๒.๓ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในภาคการเมือง ภาคราชการ และภาคธุรกิจเอกชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับชาย

๒.๓.๑ การมีส่วนร่วมในภาคการเมือง จากการเลือกตั้งในระดับชาติและท้องถิ่นที่ผ่านมา สตรีไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าชายเล็กน้อย เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในปี ๒๕๓๙ สตรีไปใช้สิทธิร้อยละ ๕๒.๑ จากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิทั้งหมด การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ในปี ๒๕๔๓ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในปี ๒๕๔๔ สตรีไปใช้สิทธิร้อยละ ๕๓.๙ และ ๕๑.๗ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าชายมาก แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ในระดับชาติ การเลือกตั้ง ส.ส. ในปี ๒๕๓๙ และปี ๒๕๔๔ สตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ ๕.๖ และ ๙.๒ ตามลำดับ ในระดับท้องถิ่นการเลือกตั้ง อบต. ในปี ๒๕๔๓ และปี ๒๕๔๔ สตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ ๘.๔ และ ๙.๓ การเลือกตั้ง ส.ท. ในปี ๒๕๓๘ และปี ๒๕๔๓ สตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ ๕.๕ และ ๙.๓ การเลือกตั้ง ส.จ. ในปี ๒๕๓๘ และปี ๒๕๔๓ สตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ ๔ และ ๗.๗ ตามลำดับ สตรีมีโอกาสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้งน้อยเนื่องด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น ภาวะครอบครัว ประสบการณ์ของสตรี นอกจากนี้ พรรคการเมือง ประชาชนทั่วไป และแม้แต่สตรียังมีอคติและไม่ยอมรับความสามารถของสตรีด้วยตนเอง รวมทั้งยังไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเลือกสตรีเข้าสู่ระบบการเมือง ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมเป็นพลังผลักดันในการกำหนดหรือแก้ไขนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสตรีให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและยุติธรรม

๒.๓.๒ การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคราชการ ข้าราชการสตรีระดับสูงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนข้าราชการชาย ข้าราชการสตรีระดับสูงยังมีจำนวนน้อยมาก ข้าราชการสตรีระดับ ๙ ขึ้นไป ในปี ๒๕๔๑ ๒๕๔๒ และ ๒๕๔๓ มีจำนวนเพียงร้อยละ ๑๓.๓ ๑๔.๓๗ และ ๑๕.๖๔ ตามลำดับ ในคณะกรรมการระดับชาติ จากการสำรวจข้อมูลคณะกรรมการจำนวน ๓๒๒ ชุด มีสตรีอยู่ร้อยละ ๑๕.๙๔ ในขณะที่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นสตรีอยู่ร้อยละ ๑๔.๗๘ ของคณะกรรมการทั้งหมด การที่ข้าราชการสตรีมีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจรวมทั้งในคณะกรรมการระดับชาติอยู่น้อย

มากดังกล่าว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐขาดมุมมองจากสตรีในการกำหนดนโยบายและการบริหารงาน

๒.๓.๓ การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคธุรกิจเอกชน สตรีในองค์กรธุรกิจเอกชนที่อยู่ในตำแหน่งระดับตัดสินใจยังคงมีสัดส่วนที่ต่ำอยู่มากเมื่อเทียบกับชาย ยกเว้นในภาคธุรกิจการเงิน สถานการณ์เช่นนี้นอกจากจะส่งผลต่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของสตรีแล้ว ยังเป็นอุปสรรคต่อการบูรณาการมุมมองมิติหญิงชายเข้าไปในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานขององค์กรด้วย

๓. การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม

๓.๑ กฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เลือกปฏิบัติต่อสตรียังคงมีอยู่ แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทจะประกันสิทธิเสรีภาพประชาชน ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และห้ามการเลือกปฏิบัติต่อสตรีไว้ในมาตรา ๓๐ และประเทศไทยได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง แต่ยังมีกฎหมายไทยหลายฉบับที่ยังไม่เหมาะสมกับปัญหาสังคมและเลือกปฏิบัติต่อสตรี ไม่ให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับบุรุษ เช่น พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เรื่องสิทธิในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องการหมั้น การยกเลิกสัญญาหมั้น การเรียกค่าทดแทนฐานประพฤตินอกใจคู่หมั้น เจ็บใจแห่งการสมรส การขาดจากการสมรส ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฯลฯ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เป็นจริงอยู่ในสังคมปัจจุบันและคุ้มครองสิทธิของสตรีได้

๓.๒ สตรีจำนวนมากตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายจิตใจ และทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นในครอบครัว สถานที่ทำงาน โรงเรียน และที่สาธารณะ สถิติจากศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร เฉพาะในคดีที่เกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา ทำอนาจาร และที่เกี่ยวกับเพศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๒ มีจำนวนคดีทั้งสิ้น ๕,๘๔๐ คดี เพิ่มจากปี ๒๕๓๓ กว่าเท่าตัว แต่ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมดนี้ เนื่องจากค่านิยมและความเชื่อของสังคม รวมทั้งความรู้สึกอับอายของผู้ที่ถูกกระทำรุนแรง และความไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมและการสนับสนุนจากสังคม ทำให้การแจ้งความและการแจ้งเหตุปัญหาน้อยกว่าความเป็นจริง

ค่านิยมของสังคมที่กำหนดบทบาทหญิงชายที่นำไปสู่สถานภาพไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในครอบครัวและในสังคมเป็นมูลเหตุสำคัญของปัญหา สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นได้จากกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีความรุนแรงต่อสตรี เช่น กระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้สิทธิของผู้ที่ถูกกระทำรุนแรง การนำเสนอของสื่อมวลชนยังสะท้อนเจตคติในทางลบต่อผู้เสียหาย และมุมมองของสังคมว่าสตรีผู้ถูกกระทำรุนแรงเป็นต้นเหตุของปัญหา นอกจากนี้ การบริการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ก็ยังไม่เพียงพอ และขาดการเชื่อมโยงประสานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบระหว่างผู้ปฏิบัติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะสหวิชาชีพ ซึ่งมีอยู่หลายหน่วยงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ กัน เป็นต้น

๓.๓ ระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สตรีและสตรีด้อยโอกาสยังไม่เพียงพอ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดตั้งระบบการคุ้มครองทางสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน บัตรประกันสุขภาพ และบัตรสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้มีรายได้น้อย (สปร.) ฯลฯ แต่ระบบ

เหล่านี้ยังไม่สามารถให้บริการครอบคลุมสตรีทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่ด้อยโอกาส เช่น สตรีในแรงงานนอกระบบ สตรียากจนที่อยู่ห่างไกล โดยที่การประกันสังคมยังคงให้ความคุ้มครองเฉพาะผู้ใช้แรงงานในระบบ และบัตร สปร. ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีรายได้น้อยได้ทั้งหมด จึงเห็นได้ว่ายังมีสตรีบางกลุ่มที่ถูกกละเลยและไม่ได้รับความคุ้มครองทางสังคมเท่าที่ควร

๔. การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี

๔.๑ สื่อมวลชนเสนอภาพลักษณ์ของสตรีในฐานะวัตถุทางเพศ เพื่อจุดมุ่งหมายทางธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากร่างกายของสตรี การเสนอภาพลักษณ์ที่เน้นสตรีเป็นเพียงวัตถุทางเพศแพร่หลายในธุรกิจโฆษณาผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และสื่ออื่น ๆ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นช่องทางในการติดต่อล่อลวง และนำไปสู่การกระทำรุนแรงต่อสตรีในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อโฆษณาเพื่อหาเพื่อนคุยทางโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้โดยเฉพาะเด็กหญิงขาดความเข้าใจถึงผลร้ายที่อาจตามมา และรัฐขาดมาตรการควบคุมดูแลการกระทำดังกล่าว หนังสือพิมพ์บางฉบับพยายามดึงดูความสนใจของผู้ซื้อโดยการเสนอภาพของสตรีที่ยั่วเย้าทางเพศ รวมถึงการนำเสนอภาพข่าวของสตรีที่ตกเป็นผู้เสียหายในลักษณะที่ล่อแหลมหรืออุจาดตา

๔.๒ สื่อมวลชนยังคงตกย้ำบทบาทดั้งเดิมของสตรีมากกว่าบทบาทเชิงสร้างสรรค์สังคมของสตรี ชาวและเนื้อหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่อมวลชนมักมาจากการตัดสินใจของผู้บริหารที่ส่วนใหญ่เป็นชาย ภาพของสตรีที่นำเสนอในสื่อมักไม่แสดงให้เห็นความเป็นผู้นำของสตรี แต่มักแสดงให้เห็นว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรงหรือผู้ยั่วอารมณ์ทางเพศ และเป็นผู้ถูกกระทำหรือเหยื่อความรุนแรงต่าง ๆ ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเจตคติเชิงลบของผู้ทำงานสื่อมวลชนที่มีต่อสตรี

๔.๓ สื่อมวลชนสตรีที่อยู่ในระดับตัดสินใจและมีอำนาจในการเลือกนำเสนอเนื้อหาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสถานภาพสตรียังมีจำนวนน้อย แม้ในปัจจุบันจำนวนนักศึกษาศาสาสื่อสารมวลชนจะเป็นหญิงมากกว่าชาย และมีสตรีเข้าทำงานด้านสื่อมวลชนจำนวนมากขึ้น แต่สตรีที่เป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นผู้บริหารที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายยังมีจำนวนน้อย ทั้งส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจสิทธิมนุษยชนของสตรี ซึ่งเป็นผลให้มีการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมสถานภาพสตรี

๕. การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาสตรี

๕.๑ ด้านองค์กร/กลไกการพัฒนาสตรี

๕.๑.๑ องค์กรประสานงานในระดับชาติขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติทำหน้าที่องค์กรประสานงานด้านสตรีในระดับชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) แต่โดยที่มีสถานะเป็นหน่วยงานระดับกอง ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำให้ไม่สามารถประสานงานได้อย่างคล่องตัวกับหน่วยงานในระดับกระทรวง ทบวง กรม ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และองค์กรธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาล หน่วยงานและองค์กรต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เห็นชอบให้ยกฐานะสำนักงานฯ ขึ้นเป็นส่วนราชการระดับกรม

ซึ่งจะช่วยให้ทำหน้าที่ในการประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๑.๒ กระบวนการบูรณาการมิติบทบาทหญิงชายในสาขาของหน่วยงานต่าง ๆ ชาติความต่อเนื่อง การบูรณาการมิติบทบาทหญิงชายต้องอาศัยเวลาในการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย การบริหาร ตลอดจนวัฒนธรรมและทัศนคติดั้งเดิมของหน่วยงานและบุคลากรในหน่วยงาน การเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทำให้แนวคิดและการสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานชาติความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีผู้ทำหน้าที่ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers-CGEO) และหน่วยงานระดับกองทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point) ในหน่วยงาน เพื่อให้กระบวนการบูรณาการมิติหญิงชายในสาขาของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕.๑.๓ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสตรียังไม่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเท่าที่ควร และไม่มีศูนย์กลางที่จะสามารถประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ในปัจจุบันมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสตรีทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและในระดับท้องถิ่น มากกว่า ๒๐๐ องค์กร โดยทำงานในประเด็นสตรีต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และด้วยศักยภาพที่แตกต่างกัน เนื่องจากยังไม่มีกรรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเท่าที่ควร และยังไม่มีศูนย์กลางที่จะประสานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง บางองค์กรที่มีการรวมกลุ่มและมีศูนย์กลางในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงาน แต่บางองค์กรหรือกลุ่มองค์กรแยกตัวออกไปดำเนินการเอง ทำให้เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนชาติความเข้มแข็งและขาดแคลนทั้งในด้านเงินทุนและองค์ความรู้

๕.๒ ข้อมูลและสารสนเทศด้านสตรี

๕.๒.๑ การจัดเก็บข้อมูลสถิติจำแนกเพศหญิงชายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้วิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อกำหนดนโยบายด้านสตรี ปัจจุบันบางหน่วยงานยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศ ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่มีความสมบูรณ์ หรือหากมีก็ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับสตรีโดยเฉพาะได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินผลและกำหนดนโยบายในการพัฒนาสตรีที่มีประสิทธิภาพได้

๕.๒.๒ การขาดแคลนงานวิจัยที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการกำหนดนโยบายและการประเมินผล ในขณะที่มีสถิติข้อมูลจำแนกเพศไม่เพียงพอ การขาดแคลนข้อมูลจากงานวิจัยก็ยิ่งทำให้ยากต่อการประเมินสถานการณ์และสถานภาพของสตรี รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีในธุรกิจบริการทางเพศ เป็นต้น

๕.๒.๓ การขาดมุมมองมิติหญิงชายในงานวิจัยทั่วไป งานวิจัยสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาเฉพาะประเด็นสตรี ไม่มีการกำหนดให้การศึกษาวิจัยต้องรวมถึงการศึกษาผลกระทบที่มีต่อหญิงและชายหรือประโยชน์ที่หญิงและชายได้รับอย่างชัดเจน ทำให้งานวิจัยมีข้อจำกัดไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานภาพสตรี

เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาสตรีในอนาคต

๑. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

๑.๑ ประชากรสตรีสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ในปี ๒๕๔๖ และ ๒๕๔๘ พบว่าจำนวนประชากรจะเพิ่มจาก ๖๒.๕ ล้านคนในปี ๒๕๔๔ เป็น ๖๔.๑ และ ๖๕.๒ ล้านคน ตามลำดับ และโครงสร้างอายุของประชากรจะค่อย ๆ เปลี่ยนไป โดยจำนวนประชากรวัยเด็กจะลดลง แต่ประชากรสตรีสูงอายุจะมีจำนวนสูงถึง ๓.๔ และ ๓.๗ ล้านคน ขณะที่ผู้สูงอายุชายจะมีจำนวน ๒.๘ และ ๓.๑ ล้านคน โครงสร้างสังคมไทยที่จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมสูงอายุโดยมีผู้สูงอายุเพศหญิงมากกว่าเพศชายชี้ให้เห็นความจำเป็นในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพและการจัดสวัสดิการทางสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชากรตามวัยและเพศ

๑.๒ ประชากรสูงอายุที่มากขึ้นมีผลกระทบต่อสตรีในฐานะผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการสำรวจประชากรวัย ๑๓-๕๙ ปี ในปี ๒๕๓๗ พบว่าร้อยละ ๘๐-๘๕ ให้การดูแลบิดามารดา (อายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป) โดยสองในสามของผู้ดูแลเป็นสตรี ร้อยละ ๖๔ เป็นบุตรและร้อยละ ๒๗ เป็นคู่สมรส สภาพของสังคมไทยที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ” (Population Aging) จะส่งผลให้สตรีจำนวนมากต้องรับภาระทั้งงานนอกบ้าน งานในบ้าน และการดูแลบิดา มารดา หรือญาติผู้สูงอายุ ดังนั้น การสร้างระบบบริการหรือสวัสดิการสังคมที่สนับสนุนและเอื้ออำนวยต่อสตรีที่ต้องดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนพัฒนาสตรีไทยในอนาคต

๒. รูปแบบครัวเรือนและหัวหน้าครัวเรือน

๒.๑ สตรีมีแนวโน้มที่จะเป็นหัวหน้าครัวเรือนและรับภาระเลี้ยงดูเด็กและผู้สูงอายุเพียงลำพัง การที่ครัวเรือนไทยมีขนาดเล็กลง และมีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นไปทำงานของสมาชิกในครอบครัว การหย่าร้าง หรือตั้งครอบครัวและถูกสามีหรือฝ่ายชายทอดทิ้ง รวมถึงการที่สตรีอยู่เป็นโสดเพิ่มขึ้น ส่งผลให้จำนวนสตรีที่ต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนมีมากขึ้น ภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้สูงอายุจึงตกอยู่กับสตรี ในกรณีที่สตรีต้องทำงานนอกบ้าน จึงทำให้ไม่สามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเต็มที่ การจัดบริการทางสังคมเพื่อช่วยเหลือสตรี ทั้งในรูปของการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุและเด็ก จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือแก่สตรีในสังคมไทยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบครัวเรือนและหัวหน้าครัวเรือน

๓. ระบบกฎหมาย และพันธกรณีระหว่างประเทศ

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ประกันสิทธิความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรีในประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ กำหนดว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศจะกระทำมิได้ นอกจากนี้ในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติไว้ชัดเจนว่ามาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ

๓.๒ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดให้รัฐต้องเผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชน และประชาชนสามารถร้องขอให้รัฐเปิดเผยข้อมูลได้ จึงเป็นช่องทางและโอกาสให้สตรีสามารถติดตามและตรวจสอบการบริหารงานภาครัฐด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดตามแผนงาน/โครงการภาครัฐ การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร และการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง

๓.๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติในหมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา ๑๐ ว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าจ่าย” การกำหนดนโยบายของรัฐอย่างชัดเจนโดยมีกฎหมายรองรับเช่นนี้ จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม และกระตุ้นให้ผู้จัดการศึกษาและผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญและความเสมอภาคด้านการศึกษาต่อผู้เรียนทั้งหญิงและชาย

๓.๔ นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๔๒ หากองค์กรที่ทำงานด้านสตรีสามารถประสานการดำเนินงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือมีส่วนร่วมในการบริหารงานและติดตามงาน หรือสามารถต่อรองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ จะช่วยให้ประเด็นปัญหาและความต้องการของสตรีเข้าไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการของท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

๓.๕ พันธกรณีต่าง ๆ ที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม เป็นเครื่องมือระดับนานาชาติที่จะช่วยผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาสังคม เร่งรัดดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรี ให้เป็นไปตามเป้าหมายของข้อตกลงร่วมกัน เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี และข้อมติของสหประชาชาติในการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เป็นต้น

๔. นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

๔.๑ นโยบายพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย เป็นเวลา ๓ ปี จะช่วยบรรเทาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรทั้งหญิงและชาย และมีระบบการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยในการปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร

๔.๒ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ ๑ ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนเวียนที่สำคัญที่จะสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีสตรีเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีโครงการ “หนึ่งตำบล-หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นเครื่องมือให้แต่ละชุมชนได้ใช้ทักษะและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดในประเทศด้วยระบบร้านค้า เครือข่าย และอินเทอร์เน็ต

๔.๓ การจัดตั้งธนาคารประชาชน จะช่วยกระจายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชน

ทั่วไปที่มีรายได้น้อย นับเป็นการสร้างทางเลือกและลดการพึ่งพาแหล่งทุนในระบบ ซึ่งจะทำให้ประชาชนทั้งหญิงและชายมีโอกาสสร้างงานและสร้างรายได้ด้วยตนเอง

๔.๕ การจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก อาจเป็นช่องทางหนึ่งที่จะเอื้อต่อการพัฒนาผู้ประกอบการสตรีและเพิ่มจำนวนให้มีมากขึ้น เพื่อการจ้างงาน การสร้างรายได้ การส่งออก และนำไปสู่การเป็นแกนหลักในการสร้างความเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

๕. นโยบายด้านสุขภาพและการปฏิรูประบบสุขภาพ

๕.๑ นโยบาย ๓๐ บาทรักษาทุกโรค ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ในราคาเพียง ๓๐ บาท ซึ่งแม้บริการนี้ยังคงเน้นหนักไปในการให้การรักษามากกว่าการป้องกันซึ่งเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่นโยบายดังกล่าวก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะส่งเสริมให้สตรีสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้มากขึ้น

๕.๒ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สตรีเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติซึ่งจะใช้เป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูประบบสุขภาพ จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการจัดการระบบสุขภาพแห่งชาติ ทำให้สตรีสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อสตรีมีสุขภาพกายและใจที่ดีแล้ว ก็จะส่งผลถึงสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวด้วย

๕.๓ การปฏิรูประบบสุขภาพ เป็นโอกาสหนึ่งที่จะสามารถบูรณาการมิติหญิงชายเข้าสู่ระบบสาธารณสุขของประเทศ การนำประเด็นบทบาทหญิงชายเข้าสู่กระบวนการวางแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขคำนึงถึงบทบาทของสตรีทั้งในฐานะผู้ดูแลผู้ป่วย ผู้รับบริการด้านสุขภาพ และผู้จัดสรรงบประมาณในครอบครัวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

๖. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วไร้พรมแดน ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อสตรี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้สตรีได้มีโอกาสแสดงบทบาทและความรู้ความสามารถที่ทัดเทียมกับบุรุษมากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้สื่อมีจรรยาบรรณในการนำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย จะช่วยเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เลือกปฏิบัติต่อสตรีให้ครอบคลุมเป้าหมายในหลายพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศผนวกกับกระแสบริโภคนิยมทั้งจากภายในและภายนอกประเทศก็ส่งผลให้สื่อมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง มีการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีที่ไม่เหมาะสมเพื่อเป็นจุดขายสินค้า ภาพที่ไม่เหมาะสมของสตรีจะถูกเผยแพร่ผ่านสื่อประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงผู้รับสื่อได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งยังก่อให้เกิดกระแสการบริโภคที่เกินความจำเป็น

๗. ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ที่ต่อเนื่องส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานพัฒนาสตรี นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้หน่วยงานราชการต่างๆ ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยลง องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสตรีก็หาทุนสนับสนุนได้น้อยลง ส่งผลให้การดำเนินโครงการ ต่าง ๆ ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสตรีได้อย่างทั่วถึง

จากการประเมินสถานการณ์การพัฒนาสตรีในด้านต่างๆ และการวิเคราะห์เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งที่เป็นปัจจัยด้านบวกและด้านลบพบว่า สภาพแวดล้อมของการดำเนินงานด้านสตรีในอนาคตน่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสตรี เช่น กฎหมาย เทคโนโลยี และสื่อมวลชนทุกประเภท กล่าวคือ มีกฎหมายที่สามารถแก้ปัญหาของสังคมและอำนวยความสะดวกให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้สตรีได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อมวลชนที่มีความก้าวหน้าและนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ในรูปแบบต่างๆ ทำให้สตรีมีช่องทางในการแสวงหาข่าวสารที่หลากหลายและทันต่อเหตุการณ์ และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสตรีจำเป็นต้องรู้เท่าทันในการพิจารณาเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ยังคงมีอยู่และควรได้รับการแก้ไข อาทิ เจตคติของสังคมที่ตอกย้ำบทบาทดั้งเดิมของสตรี การเลือกปฏิบัติต่อสตรี การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสตรีที่ไม่เพียงพอ ความรุนแรงต่อสตรี การเพิ่มจำนวนของสตรีในธุรกิจบริการทางเพศ การค้าหญิงและเด็ก ความประพฤตินิยมนิยมของสตรีวัยรุ่น และการนำเสนอภาพลักษณ์ของสตรีในเชิงลบทางสื่อต่างๆ

การทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาสตรีในช่วงต่อไปดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่การกำหนดแนวคิดและทิศทาง วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ต่อไป

ส่วนที่ ๒

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาสตรีในช่วงปี
พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

วิสัยทัศน์สตรีที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของแผน

เป้าหมายหลัก

ส่วนที่ ๒

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาสตรีในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

แนวคิดในการดำเนินงานด้านสตรีทั้งในประเทศและระหว่างประเทศได้พัฒนามาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีจุดเน้นร่วมกันว่าสตรีเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ และมีศักยภาพ ต้องได้รับโอกาสให้เข้าถึงทรัพยากร มีส่วนร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกับชาย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) มีแนวคิดและทิศทางการดำเนินงานต่อเนื่องจากแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) ที่เน้นการพัฒนาคนและสังคม รวมทั้งยึดทิศทางและแนวทางตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนให้ทันการเปลี่ยนแปลง และการคุ้มครองทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ตลอดจนหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวดที่ ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในมาตรา ๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง

ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุจะกระทำมิได้”

นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับทิศทางและการดำเนินการตามนโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ดังนี้

๑. การเสริมสร้างศักยภาพของสตรีให้เข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา และมีความสามารถในการปรับตัวให้พร้อมรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการตัดสินใจ

๓. การดูแลสุขภาพแวดล้อมในสังคมรวมทั้งกฎหมายและเจตคติให้เอื้อต่อการพัฒนาสตรี

๔. การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ ในการพัฒนาด้านสตรี

วิสัยทัศน์สตรีที่พึงประสงค์

๑. สตรีทุกคนมีศักยภาพเพียงพอในทุกด้านที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่าตลอดทุกช่วงอายุ
๒. สตรีทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและกระบวนการตัดสินใจในทุกด้านและทุกระดับ
๓. สตรีได้รับการคุ้มครองจากครอบครัว ชุมชน และสังคม และการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกับชาย
๔. สตรีได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการเพื่อความก้าวหน้าของสตรีที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์ของแผน

๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพของสตรีทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความถนัด สังคม และจิตใจ
๒. เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย
๓. เพื่อให้สตรีได้รับการคุ้มครองทุกด้าน รวมทั้งในสภาพการทำงาน และสภาพการเป็นมารดา ในฐานะที่มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมบุรุษ
๔. เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง รวมทั้งการพัฒนาสันติสุขในครอบครัว ชุมชน ประเทศ และประชาคมโลก

เป้าหมายหลัก

๑. ลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป และเพิ่มอัตราการเข้าเรียนและส่งเสริมการศึกษาเป็นร้อยละ ๑๐๐
๒. ขยายการคุ้มครองแรงงานให้ครอบคลุมแรงงานสตรีนอกระบบ
๓. ลดอัตราการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตของสตรีจากโรคที่เป็นสาเหตุสำคัญ ๑๐ อันดับแรกลงร้อยละ ๒๐ เช่น การตั้งครรภ์และการคลอด มะเร็งปากมดลูก มะเร็งเต้านม ฯลฯ
๔. เพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในภาคการเมืองและภาคการบริหารอย่างน้อยเป็นสองเท่า
๕. แก้ไขกฎหมายทุกฉบับที่ขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ข้อ ๑๖
๖. ออกพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี
๗. ขยายเครือข่ายสื่อสตรีให้ครอบคลุมสื่อมวลชนทุกสาขา เพื่อประสานความร่วมมือในการเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและขจัดอคติต่อสตรี

๘. สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้แก่สตรีในรูปแบบต่างๆ ในทุกชุมชน

๙. สร้างระบบการเฝ้าระวังปัญหาและการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในทุกชุมชน

๑๐. ยกฐานะสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.) เป็นหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า เพื่อให้มีสถานภาพและอำนาจหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

๑๑. มีข้อมูลตัวชี้วัดสถานภาพสตรีตามมาตรฐานของสหประชาชาติที่เป็นปัจจุบันและถูกต้อง

๑๒. มีระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลมติหญิงชาย

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ส่วนที่ ๓

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์

ส่วนที่ ๓

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี

จากการประเมินสถานการณ์การพัฒนาศรี การวิเคราะห์เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาศรีในอนาคต ประกอบกับวิสัยทัศน์ แนวคิดและทิศทางการพัฒนาศรีในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ในส่วนที่ ๑ และ ๒ แผนพัฒนาศรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) จึงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาศรี รวม ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพสตรี
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพสตรี

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของสตรี
- ๒) เพื่อให้สตรีมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพึ่งพาตนเองได้
- ๓) เพื่อให้สตรีมีสุขภาพกายและจิตสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
- ๔) เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานและโอกาสของสตรีในการเข้าสู่ตลาดแรงงานที่หลากหลาย

เป้าหมาย

- ๑) เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ชายในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและช่วยแบ่งเบาภาระของสตรีขึ้นร้อยละ ๒๐
- ๒) ลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป
- ๓) หลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาปราศจากอคติทางเพศ
- ๔) เพิ่มจำนวนนักศึกษาหญิงในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์และสตรีศึกษาขึ้นร้อยละ ๕๐

๕) ลดอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของสตรีจากโรคที่เป็นสาเหตุสำคัญ ๑๐ อันดับแรกลงร้อยละ ๒๐ เช่น การตั้งครรภ์และการคลอด มะเร็งปากมดลูก มะเร็งเต้านม ฯลฯ

๖) ลดอัตราการติดเชื้อ เอช ไอ วี ในสตรี ลงร้อยละ ๒๐

๗) เพิ่มจำนวนสตรีที่มีทักษะฝีมือ เป็นร้อยละ ๒๐

๘) เพิ่มโอกาสในการทำงานของสตรีในระดับวิชาชีพและวิชาการ

แนวทางการพัฒนา

๑) ด้านการปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพสตรี

๑.๑) ส่งเสริมให้สตรีตระหนักถึงคุณค่าของตน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะชีวิตและสังคมเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๑.๒) สร้างวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องคุณค่าของมนุษย์และความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ในครอบครัวและสังคม

๑.๓) อบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสบุตรโดยปราศจากอคติทางเพศ และให้มีการแบ่งเบาภาระงานบ้านแก่สมาชิกในครอบครัวอย่างเหมาะสมในทุกชุมชน

๑.๔) ส่งเสริมบทบาทสตรีในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี

๒) ด้านการศึกษา

๒.๑) จัดบริการการศึกษาตลอดชีพ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปไม่รู้หนังสือสามารถศึกษาได้ในทุกสาขาอาชีพ

๒.๒) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และหนังสืออ่านประกอบในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ปราศจากอคติทางเพศ

๒.๓) ส่งเสริมให้สตรีเรียนในสาขาที่ยังมีสตรีเรียนน้อยมาก เช่น วิศวกรรมศาสตร์และนิติศาสตร์

๒.๔) ส่งเสริมให้เปิดสอนวิชาเกี่ยวกับมิติหญิงชายเป็นวิชาพื้นฐานในระดับอุดมศึกษา

๒.๕) ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล และสื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศและบทบาทหญิงชาย ที่ได้จากการนำเสนอของสื่ออย่างเหมาะสม

๒.๖) จัดให้มีกองทุนเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของสตรีด้วยโอกาสและสตรีกลุ่มเสี่ยง

๒.๗) พัฒนาแรงงานสตรีทั้งในและนอกระบบให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ

๓) ด้านสุขภาพอนามัย

๓.๑) ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาและบทบาททางเพศที่เหมาะสมและรับผิดชอบ รวมทั้งให้ชายมี

ส่วนร่วมในการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดมากขึ้น

๓.๒) จัดบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขให้แก่สตรีอย่างทั่วถึง

๓.๓) ให้ความรู้แก่สตรีในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค รู้จักเลือกบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้งรู้จักป้องกันตนเองจากการทำงานที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๓.๔) ให้ความรู้และแนวทางแก่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเกี่ยวกับความต้องการบริการสุขภาพที่แตกต่างระหว่างหญิงและชาย และผลกระทบของการให้บริการ

๓.๕) สนับสนุนให้เครือข่ายผู้หญิงกับสุขภาพผลิตงานวิจัยเชิงนโยบาย เกี่ยวกับสุขภาพของสตรี เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายพัฒนาระบบการแพทย์และสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของสตรี

๓.๖) ให้ความรู้และแนวทางการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตแก่สตรีทุกวัย โดยเฉพาะสตรีวัยรุ่น และสตรีวัยทอง

๔) ด้านอาชีพและการมีงานทำ

๔.๑) รณรงค์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าของสถานประกอบการภาคธุรกิจเอกชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงศักยภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายในการประกอบอาชีพ โดยไม่ยึดติดกับค่านิยมดั้งเดิม

๔.๒) ส่งเสริมการฝึกอาชีพแก่สตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๔.๓) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาทักษะแรงงานสตรี การบริหาร และการตลาด

๔.๔) จัดหาตลาดแรงงานให้แก่สตรี โดยเฉพาะสตรีกลุ่มด้อยโอกาส แรงงานสตรีนอกระบบ และสตรีกลุ่มเสี่ยง

๔.๕) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การตลาดรองรับ การสร้างและขยายเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง

๔.๖) สร้างเสริมความแข็งแกร่งด้านการเงินแก่สตรี โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนสินเชื่อเงินออมชีพพิเศษที่เอื้อต่อการดำเนินวิสาหกิจทุกระดับ ตลอดจนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและการตลาด

๔.๗) ส่งเสริมการพัฒนาภูมิปัญญาสตรีจากการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนสู่การผลิตเพื่อสร้างรายได้

๔.๘) แก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่ไม่เอื้อให้สตรีมีโอกาสประกอบอาชีพได้ทัดเทียมบุรุษ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้สตรีตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหารทุกระดับ
- ๒) เพื่อให้สตรีมีบทบาทในการเสนอ/แจกแจงปัญหาและความต้องการของชุมชนจากมุมมองของสตรีในการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการออกกฎระเบียบในทุกระดับ

เป้าหมาย

- ๑) เพิ่มสัดส่วนสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็น ๑ ใน ๓ ของผู้สมัครทั้งหมด
- ๒) เพิ่มจำนวนสตรีในระดับตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารทุกระดับอย่างน้อยเป็นสองเท่า
- ๓) เพิ่มสัดส่วนสตรีในคณะกรรมการที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายระดับชาติเป็น ๕๐ : ๕๐

แนวทางการพัฒนา

- ๑) จัดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครอง และการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติ
- ๒) ให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบแก่สตรีและผู้นำสตรีเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมอยู่ในเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหารทุกระดับ
- ๓) จัดฝึกอบรมภาวะผู้นำแก่สตรีที่จะลงสู่สนามการเมืองและเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานทางการเมืองแก่สตรีที่ได้รับเลือกตั้ง
- ๔) ส่งเสริมสตรีให้มีบทบาทในการทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม
- ๕) เพิ่มบทบาทของสตรีในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- ๖) รณรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองท้องถิ่น เอกชน และประชาชนเห็นความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรีในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้สตรีได้รับการปฏิบัติจากบุคคล องค์กรภาครัฐ เอกชน และสังคมโดยรวมอย่างเสมอภาค
- ๒) เพื่อให้สตรีได้รับบริการการคุ้มครองเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา การทำงาน รายได้

ความปลอดภัยในการทำงาน ในชีวิตและทรัพย์สิน บริการพิเศษ สวัสดิการพิเศษเพื่อลดภาระหน้าที่ประจำของสตรี

๓) เพื่อให้หญิงและชายตระหนักถึงสิทธิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

เป้าหมาย

- ๑) มีกฎหมายจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี
- ๒) มีกฎหมายจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี
- ๓) มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานสตรีนอกระบบ
- ๔) กฎหมาย กฎ ระเบียบทุกฉบับปราศจากจากข้อบัญญัติที่เลือกปฏิบัติ ต่อสตรีภายในปี ๒๕๔๙
- ๕) เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคและการคุ้มครองสตรีทุกกลุ่มและทุกช่วงอายุ
- ๖) มีกฎหมายส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมที่เอื้อต่อสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี
- ๗) องค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินงานด้านการคุ้มครองทางสังคมมีนโยบาย แผนงาน/โครงการ และบริการอื่นๆ ที่คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของสตรี และสตรีด้วยโอกาส
- ๘) ชุมชนมีระบบเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีที่เข้มแข็ง
- ๙) เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงได้รับการปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคของชายและหญิง

แนวทางการพัฒนา

๑) การสร้างความเสมอภาคทางกฎหมายและการบังคับใช้

๑.๑) ตรวจสอบและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ที่ขัดแย้งกับหลักการตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เพื่อขจัดอคติทางเพศและการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เช่น กฎหมายครอบครัว ประมวลกฎหมายอาญา (ความผิดเกี่ยวกับเพศ) พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ พระราชกฤษฎีกาให้ใช้ค่านามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ฯลฯ รวมทั้งระบุโทษอย่างเหมาะสม

๑.๒) เร่งรัดให้มีการออกพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว

๑.๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่เหมาะสมแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคและการคุ้มครองสตรี

๑.๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และประชาชน ในการติดตามการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับความเสมอภาคและการคุ้มครองสตรี

๑.๕) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมายแก่สตรีทุกระดับ

๒) การเสริมสร้างความเสมอภาคในระดับครอบครัวและสังคม

๒.๑) ให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคมให้ตระหนักถึงความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสตรี

๒.๒) บูรณาการแนวความคิดด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี และสิทธิเด็กในหลักสูตรการศึกษา ทุกระดับ ทั้งในระบบและนอกระบบ

๓) การคุ้มครองทางสังคม

๓.๑) เร่งรัดการออกกฎหมายสวัสดิการสังคม และขยายบริการทางสังคมให้ครอบคลุมสตรีทุกกลุ่ม และทุกช่วงอายุ โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา และความต้องการของสตรีแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะสตรีพิการ และสตรีด้อยโอกาส

๓.๒) เร่งรัดการออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานสตรีนอกระบบ โดยเฉพาะแรงงานสตรีภาคเกษตร และแรงงานสตรีที่รับงานไปทำที่บ้าน

๓.๓) ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินการด้านการคุ้มครองแรงงาน การคุ้มครองทางสังคม จัดสวัสดิการที่ครบวงจรที่เอื้อต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีทุกกลุ่มและทุกช่วงอายุ รวมทั้งมีการประสานงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๓.๔) ส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสวัสดิการพิเศษรับเลี้ยงเด็กกลางวันและสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุเพื่อแบ่งเบาภาระสตรี

๓.๕) ส่งเสริมการจัดให้มีและพัฒนาอาสาสมัคร องค์กรชุมชน และองค์กรสตรีเพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม และสนับสนุนการคุ้มครองทางกฎหมายและทางสังคมแก่สตรีและสตรีด้อยโอกาส รวมทั้งการใช้มาตรการลงโทษทางสังคมแก่ผู้กระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรี

๓.๖) สนับสนุนให้ทุกชุมชนมีแนวทางดำเนินการเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและสังคม

๓.๗) ดำเนินมาตรการเชิงรุกในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและแหล่งบริการช่วยเหลือในเรื่องปัญหาความรุนแรงให้แก่สตรี

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้สื่อทุกประเภทนำเสนอภาพลักษณ์ของสตรีโดยปราศจากอคติทางเพศและสะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถของสตรี
- ๒) เพื่อให้สื่อเผยแพร่สาระที่ส่งเสริมศักยภาพ คักดิ์ศรีของสตรีและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย
- ๓) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้สตรีในการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

- ๑) สื่อต่าง ๆ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมและสร้างสรรค์ศักยภาพ คักดิ์ศรีของสตรีและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย รวมทั้งสนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองมากขึ้น
- ๒) ลดเนื้อหาสาระของสื่อที่ทำให้เกิดอคติทางเพศและช่วยทำให้เกิดการกระทำรุนแรงต่อสตรี
- ๓) สตรีมีความรู้ในการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิกในครอบครัวและสังคม
- ๔) สร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายองค์กรสตรีและสตรีที่อยู่ในสาขาสื่อสารมวลชน ในการกำกับดูแลและสนับสนุนสื่อที่มีสาระประโยชน์ในการพัฒนาสตรี

แนวทางการพัฒนา

- ๑) องค์กรสตรีทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นมิติหญิงชายกับการพัฒนาแก่มวลชนทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแกสื่อต่างๆในการสร้างเนื้อหาสาระและรูปแบบการนำเสนอที่จะช่วยบรรณรงค้ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่สังคมในการพัฒนาสตรีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- ๒) สนับสนุนและยกย่องสื่อที่นำเสนอเนื้อหาสาระในการส่งเสริมบทบาท สถานภาพและคุณค่าของสตรีที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย รวมทั้งปรับทัศนคติของคนในสังคมในเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย
- ๓) องค์กรสตรีและกลุ่มสตรี แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาสินค้าที่มีเนื้อหาที่สะท้อนบทบาทดั้งเดิม มีอคติทางเพศ และแสวงหาประโยชน์จากสตรีโดยไม่เป็นธรรมและบรรณรงค้ไม่เห็นด้วยกับโฆษณา รวมทั้งสร้างกระแสไม่สนับสนุนสินค้าที่มีเนื้อหาดังกล่าว
- ๔) เร่งรัดให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกับสื่อที่นำเสนอสาระที่ละเมิดสิทธิของสตรีอย่างจริงจัง
- ๕) ส่งเสริมให้องค์กรที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับ

สตรีนำสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

๖) ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เพื่อให้สตรีรู้เท่าทันสื่อและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม

๗) สนับสนุนให้สตรีที่อยู่ในสาขาสื่อสารมวลชนรวมตัวเป็นเครือข่าย เพื่อนำเสนอสาระที่ส่งเสริมบทบาทสตรีและสร้างมาตรฐานในการนำเสนอ

๘) สร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายองค์กรสตรีในการเฝ้าระวังและตรวจสอบสื่อที่ขาดจรรยาบรรณและนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในทางที่ไม่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่การดำเนินงานด้านสตรี

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้องค์กรพัฒนาสตรีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกระดับรวมทั้งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสานเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย

๒) เพื่อให้มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ ติดตามตรวจสอบ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่งานพัฒนาสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

๑) ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติเป็นหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า เพื่อให้มีสถานภาพและอำนาจหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศในระดับที่เป็นที่ยอมรับได้ รวมทั้งมีขีดความสามารถในการบริหารงานที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

๒) สร้างพันธมิตรและเครือข่ายในการดำเนินงานด้านสตรีทุกระดับ ทั้งภาครัฐและเอกชน

๓) ผู้บริหารระดับสูงด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers - CGEO) และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายทุกหน่วยงานมีความเข้มแข็งและสามารถผสมผสานมิติหญิงชายในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) มีข้อมูลตัวชี้วัดสถานภาพสตรี และสามารถใช้เป็นฐานในการจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index -HDI) ดัชนีชี้วัดการพัฒนาด้านมิติหญิงและชาย (Gender-Related Development Index -GDI) และดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของสตรี (Gender Empowerment Measure Index-GEM) ที่ทันสมัยและถูกต้อง

๕) มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลแยกเทศที่สำคัญ รวมทั้งการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับสตรีอย่างเป็นระบบ

แนวทางการพัฒนา

๑) ผลักดันการออกกฎหมายเพื่อยกฐานะและเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของสำนักงาน กสส.

๒) จัดการอบรมหลักสูตร "การผสมผสานมิติหญิงชายในการกำหนดนโยบายและการบริหารงาน" และหลักสูตรต่างๆ ในกระบวนการกำหนดนโยบายที่เจาะลึกเกี่ยวกับมิติหญิงชายแก่ CGEO และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ ของทุกหน่วยงาน เช่น การฝึกอบรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับมิติหญิงชาย การวิเคราะห์ การวางโครงการ การติดตามประเมินผล การจัดสรรงบประมาณ การบริหารงาน การจัดทำตัวชี้วัดความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านสตรีของหน่วยงาน และการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศมิติหญิงชาย

๓) จัดการอบรมเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรของสำนักงาน กสส. ในการให้ข้อคิดเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับผลกระทบของกฎหมาย นโยบายและแผนงาน/โครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งทำที่ของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

๔) เสริมสร้างกลไกการประสานงานและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กสส. กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกระดับในการดำเนินงานด้านสตรี รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของสตรี/องค์กรสตรีในทุกระดับอย่างเป็นเครือข่าย

๕) ส่งเสริมการจัดตั้ง "กองทุนเพื่อความก้าวหน้าของสตรี" เพื่อระดมทรัพยากรและความรู้ความเชี่ยวชาญที่มีอยู่มาเสริมการดำเนินงานของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖) สร้างเสริมสมรรถนะการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยส่งเสริมให้มีการจัดสรรทุนด้านสตรีศึกษาแก่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจประเด็นสตรีกระจายอยู่ในหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

๗) กำหนดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าของสตรีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นรายปี ตามตัวชี้วัดสถานภาพสตรี ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ดัชนีชี้วัดการพัฒนาด้านมิติหญิงชาย และดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของสตรี โดยส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศ

๘) สำนักงาน กสส. พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับมิติหญิงชาย และเป็นศูนย์ประสานเครือข่ายเพื่อให้ทุกหน่วยงาน บุคคลทั่วไป และสื่อมวลชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

ส่วนที่ ๔

แนวทางการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ ไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ ๔

แนวทางการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ ไปสู่การปฏิบัติ

การแปลงแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือ ในการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การจัดทำแผนงานและโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการ พัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลในทาง ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกันขององค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวคิดและสาระสำคัญของแผนพัฒนาสตรีฯ
๒. เพื่อปรับกระบวนการและกลไกการบริหารจัดการให้สามารถสนับสนุนการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือ

เป้าหมาย

๑. องค์กรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาสตรีฯ และมีส่วนร่วมในกระบวนการแปลง แผนไปสู่การปฏิบัติ
๒. มีกลไกและกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และมีการจัดทำแผนงาน และโครงการขององค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับเขต ระดับจังหวัดและระดับชุมชน
๓. กำหนดเครื่องชี้วัดผลสำเร็จของแผนพัฒนาสตรีฯ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินการ

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว กสส. จึงสมควรมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ดังนี้

๑. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาสตรีฯ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมและมีส่วนร่วม ในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดย

- ๑.๑ สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญของแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนา

โดยการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในการกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี ให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วนในสังคมให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาศรีฯ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๑.๒ ผลักดันระบบงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกับแนวทาง แผนงานและโครงการ ในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานเป็นหลัก

๑.๓ ปรับวิธีการวางแผนเกี่ยวกับสตรีในแต่ละระดับ และการจัดทำงบประมาณโดยกำหนด พื้นที่เป้าหมายร่วมกัน (Area Function Participation: AFP) ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ ของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก

๑.๔ ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการ ทำงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาศรีฯ

๒. พัฒนาระบบการจัดการจัดทำแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดย กสส. มีบทบาทในการบูรณาการร่วมกับสำนักงบประมาณ และกระทรวงการคลัง พร้อมทั้งมีการจัดลำดับความ สำคัญเพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานแผนไปสู่การปฏิบัติ โดย

๒.๑ สนับสนุนการจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะการบูรณาการและประสานงานระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

๒.๒ กำหนดขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการให้ชัดเจน มีการ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจและกิจกรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงาน

๒.๓ ผลที่ได้จากการดำเนินแผนงาน/โครงการต้องตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี รวมทั้งสามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. พัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผล รวมทั้งกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน/ โครงการ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ โดย กสส. ร่วมกับสำนักงบประมาณและ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๓.๑ ประสานการติดตามประเมินผลและตรวจสอบผลงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็น เครื่องขยายเชื่อมโยงกัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประสานแผนงาน แผนคน และแผนเงินอย่างเป็นระบบ

๓.๒ สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการติดตามประเมินผล แผนงาน/โครงการ มีการกำหนดตัวชี้วัดและระบบประเมินผลงานขององค์กรที่เน้นผลลัพธ์ของงานเป็นหลัก

๓.๓ นำผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลมาปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาศรีอย่างต่อเนื่อง

๓.๔ พัฒนาน้องค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการติดตามประเมินผลและการกำหนด ดัชนีชี้วัดแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทักษะในการติดตาม ประเมินผลและสามารถนำมาใช้ประโยชน์

ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๕ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสตรีอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในทุกระดับทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะการพัฒนาฐานข้อมูลในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นเพื่อประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการและการติดตามประเมินผลในระดับพื้นที่

กลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. **หน่วยงานกลาง** มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ติดตามประเมินผล และให้ความสนับสนุนแก่หน่วยงานและองค์กรในภาครัฐและเอกชนในด้าน

- การพัฒนาบุคลากร
- วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา
- องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร งานวิจัย ฐานข้อมูล เครือข่ายข้อมูล
- สื่อ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์
- เงินงบประมาณ เงินช่วยเหลือ

๒. **หน่วยงานระดับนโยบาย** มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นและผลักดันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

- สำนักงานประมาณ
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. **หน่วยปฏิบัติ** จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีฯ ซึ่งรวมทั้งแผนปฏิบัติการเฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย และแผนปฏิบัติการของกระทรวง ทบวง กรม โดยมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยปฏิบัติ ในการจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะบูรณาการ ได้แก่

๓.๑ องค์กรหลักภาครัฐ

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงมหาดไทย

- กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ

ล

๓.๒ องค์กรหลักภาคเอกชน

๓.๒.๑ หน่วยงานเอกชนที่ดำเนินงานด้านสตรี ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๒๐๐ หน่วยงาน อาทิ

- เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ
 - มูลนิธิคุ้มครองเด็ก
 - มูลนิธิเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
 - มูลนิธิฟื้นฟูชนบท
 - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
 - มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก
 - มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ
 - มูลนิธิศูนย์ฮอตไลน์
 - สถาบันผู้หญิงกับการเมือง
 - สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา
 - สภาทนายความแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
 - สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์
 - สมาคมติดตามการพัฒนาสตรีในประเทศไทย (ตพส. ไทย)
 - สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์
 - สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
 - สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์
- พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ
- สหพันธ์สตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

ล

๓.๒.๒ องค์กรสตรีในพื้นที่

- กลุ่มบูรณาการแรงงานสตรี
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน (กพสจ. กพสอ. กพสต. และ กพสม.)
- เครือข่ายผู้หญิงอีสาน
- เครือข่ายแม่หญิงล้านนา
- โครงการพัฒนาสตรีชนบท เชียงใหม่
- โครงการเพื่อชีวิตที่ดีกว่าของโสภณิ เชียงใหม่
- โครงการสตรีต้านเอดส์ (เชียงใหม่)
- สมาคมส่งเสริมเยาวสตรีและครูพี่เลี้ยงภาคใต้
- สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงประจำจังหวัดต่าง ๆ
- ศูนย์ธารชีวิต
- ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและชุมชน

ฯลฯ

๓.๓ องค์กรที่เกี่ยวข้อง

- กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงการต่างประเทศ
- กระทรวงคมนาคม
- กระทรวงยุติธรรม
- กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- รัฐวิสาหกิจในกระทรวงต่าง ๆ
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานอัยการสูงสุด

ฯลฯ

๔. หน่วยงานสนับสนุน ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสตรีฯ รวมทั้งตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ ได้แก่

- องค์กร/กลุ่มสตรี
- สถาบันการศึกษา และศูนย์สตรีศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
- สื่อมวลชน
- องค์กรสาธารณประโยชน์
- ประชาชน
- ชุมชน

๕. ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในกระทรวง ทบวง กรม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ที่กำหนดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีรองปลัดกระทรวง ๑ คน หรือรองอธิบดี ๑ คน ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers - CGEO) ในหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายหน่วยงานระดับกองทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point) และจัดทำแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในแผนงาน/โครงการของหน่วยงานซึ่งจะเป็นกลไกที่เอื้อต่อการประสานงานการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามผลในระดับกระทรวง ทบวง กรม

การติดตามประเมินผล

๑. รวบรวมข้อมูลสถิติและพัฒนาดัชนีชี้วัดและการพัฒนาด้านมิติหญิงและชาย (Gender Development Index-GDI) ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index-HDI) และดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของสตรี (Gender Empowerment Measure Index-GEM) ให้เป็นไปตามมาตรฐานของสหประชาชาติ

๒. ติดตามประเมินผลการดำเนินการตามเป้าหมายและดัชนีชี้วัดของแผนและของแต่ละยุทธศาสตร์เป็นรายปี เพื่อการปรับแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป

๓. การประเมินสถานการณ์และผลสำเร็จของแผนจะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดแผนระยะ ๕ ปี โดยสถาบันภายนอกที่เหมาะสม

หน้าว่าง

ภาคผนวก

ภาคผนวก

คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบาย ในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

๑.	ศาสตราจารย์เกียรติคุณเพ็ญศรี พิชัยสนธิ์	ประธานอนุกรรมการ
๒.	รองศาสตราจารย์กฤตยา อาชวนิจกุล	อนุกรรมการ
๓.	รองศาสตราจารย์นิตยา คชภักดี	อนุกรรมการ
๔.	รองศาสตราจารย์ภาวดี ทองอุไทย	อนุกรรมการ
๕.	นายวันชัย รุจนวงศ์	อนุกรรมการ
๖.	รองศาสตราจารย์วิจิตร ระวิวงศ์	อนุกรรมการ
๗.	นางสนิหสุดา เอกชัย กองจันทิก	อนุกรรมการ
๘.	รองศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์	อนุกรรมการ
๙.	นางสาวอรพินท์ สไพค์ชัย	อนุกรรมการ
๑๐.	นางสุวรรณี คำมัน	อนุกรรมการ
๑๑.	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานสตรีแห่งชาติ (นางปริศนา พงษ์ทัตศิริกุล)	อนุกรรมการและเลขานุการ

การแก้ไขเพิ่มเติมแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาสตรี ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๓)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไข/เพิ่มเติม	หมายเหตุ
หน้า ๓ ย่อหน้าแรก บรรทัดที่ ๕-๖	.....รวมทั้งได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและละเอียดอ่อนในเรื่องมิติหญิงชาย.....	มิติหญิงชาย เป็นมุมมองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเท่าเทียมในโอกาสและความสามารถระหว่างหญิงชาย จากกรรมงพึงจารณความแตกต่างและความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชายที่มีอยู่ในเรื่องต่างๆ เพื่อปรับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนั้น ให้เกิดความเท่าเทียมและบรรลุความเสมอภาคต่อประชากรทั้งสองเพศ	เพิ่มคำอธิบายความหมายของ “มิติหญิงชาย”
ส่วนที่ ๑ หน้า ๗	๑.๒.๑ สตรีมีอายุยืนกว่าชาย แต่มีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนมากกว่า.....สตรีในวัยกลางคนที่มีสุขภาพที่ซับซ้อนมากกว่า.....สตรีในวัยสาวจะมีอัตราการเสียชีวิตอันเกิดจากการติดเชื้อและโรคหลอดเลือด ในขณะที่สตรีสูงอายุจะเสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือดและโรคมะเร็งของรังไข่เป็นจำนวนมาก มากที่สุด ในขณะที่สตรีสูงอายุจะเสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือดและโรคมะเร็งมากที่สุด ๑.๒.๒ อัตราการเสียชีวิตของสตรีจากการคลอดบุตรมีแนวโน้มลดลง แต่การเสียชีวิตจากคลอดบุตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการเสียชีวิตจากโรคเอดส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และรวมถึงเด็กในครรภ์ด้วย ในปี ๒๕๕๑ (จากโครงการศึกษาการตายของมารดาในประเทศไทย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข) พบว่าอัตราส่วนการตายของมารดาเท่ากับ ๓๗ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ลดลงจากปี ๒๕๓๙ ซึ่งมีอัตราส่วนเท่ากับ ๔๔ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน แต่ตัวเลขสตรีที่เป็นโรคเอดส์ ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๒๗ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ มีถึง ๔๗,๙๙๙ ราย เป็นสิ่งยืนยันว่าการติดเชื้อเอดส์เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตในกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์	๑.๒.๑ สตรีมีอายุยืนกว่าชาย แต่มีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนมากกว่า.....สตรีในวัยสาวมีอัตราการเสียชีวิตอันเกิดจากการติดเชื้อและโรคหลอดเลือด ในขณะที่สตรีสูงอายุจะเสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือดและโรคมะเร็งของรังไข่เป็นจำนวนมาก ๑.๒.๒ อัตราการเสียชีวิตของสตรีจากการคลอดบุตรมีแนวโน้มลดลง แต่การเสียชีวิตจากโรคเอดส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และรวมถึงเด็กในครรภ์ด้วย ในปี ๒๕๕๑ (จากโครงการศึกษาการตายของมารดาในประเทศไทย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข) พบว่าอัตราส่วนการตายของมารดาเท่ากับ ๓๗ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ลดลงจากปี ๒๕๓๙ ซึ่งมีอัตราส่วนเท่ากับ ๔๔ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน แต่ตัวเลขสตรีที่เป็นโรคเอดส์ ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๒๗ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ มีถึง ๔๗,๙๙๙ ราย เป็นสิ่งยืนยันว่าการติดเชื้อเอดส์เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตในกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์	
ส่วนที่ ๒ หน้า ๒๐	๙) สร้างระบบการเฝ้าระวังปัญหาและการช่วยเหลือเด็กและการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในทุกชุมชน	๙) สร้างระบบการเฝ้าระวังปัญหาและการช่วยเหลือเด็กและผู้ถูกกระทำรุนแรงในทุกชุมชน (๑๓) มีจำนวนแรงงานสตรีที่ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือและทักษะอื่นในกรอบกรอบอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐	เพิ่ม

ส่วนที่ ๓ ● หน้า ๒๒ เป้าหมาย หน้า ๒๓	ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไข/เพิ่มเติม	หมายเหตุ
	๒) ลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ๗) เพิ่มจำนวนแรงงานสตรีที่มีทักษะฝีมือเป็นร้อยละ ๒๐ ๒.๑) จัดบริการการศึกษาตลอดชีพ การศึกษานอกระบบ.....เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีอายุนอกระบบ.....เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปไม่รู้หนังสือสามารถศึกษาได้ในทุกสาขาอาชีพ ๒.๗) พัฒนาแรงงานสตรีทั้งในและนอกระบบให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ	๒) ลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปลงร้อยละ ๒ ๗) เพิ่มจำนวนแรงงานสตรีที่มีทักษะฝีมือเป็นร้อยละ ๒๐ ๑.๕) <u>ปรับเปลี่ยนเจตคติของบุรุษ ให้สนับสนุนส่งเสริมโอกาสของสตรีในทุกด้าน</u> ๒.๑) จัดบริการการศึกษาตลอดชีพ การศึกษานอกระบบ.....เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปสามารถมีโอกาสดำเนินชีวิตการศึกษารูปแบบ <u>ส่งเสริมโปรแกรมการเรียนรู้หนังสือสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือทุกคน โดยเฉพาะการจัดบริการกลุ่มสตรีที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ให้ได้เรียนรู้การศึกษาค้นพื้นฐาน สามารถอ่านออกเขียนได้ และสื่อสารในภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง</u> ๒.๒) ส่งเสริมโอกาสการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสตรีทุกกลุ่ม และจัดกองทุนการศึกษาให้ <u>ผู้มีความรู้ระดับ (รวมทั้งปริญญาโท-เอก)</u> ๔.๑) <u>พัฒนาแรงงานสตรีทั้งในและนอกระบบให้มีทักษะฝีมือและทักษะด้านอื่นในการประกอบอาชีพ</u>	เพิ่ม เพิ่ม - เพิ่ม - เลื่อนข้อ ๒.๒)-๒.๖) เดิม เป็น ๒.๓)-๒.๗) ย้ายข้อ ๒.๗) เดิม ไปแทนข้อ ๔.๑) เดิมในหน้า ๒๔

	ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไข/เพิ่มเติม	หมายเหตุ
● หน้า ๒๔	๓.๓) ให้ความรู้แก่สตรีในการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค รู้จักเลือกบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้งรู้จักป้องกันตนเองจากการทำงานที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ๔.๑) รณรงค์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าของสถานประกอบการภาคธุรกิจเอกชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงศักยภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายในการประกอบอาชีพ โดยไม่ยึดติดกับค่านิยมดั้งเดิม	๒.๘) ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพระยะสั้นในสาขาต่างๆ ให้สตรีมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพทั้งอาชีพส่วนตัวและรับจ้าง ๒.๙) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลสตรีทางด้านการศึกษา เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของสตรีและเด็กหญิง ๓.๓) ให้ความรู้แก่สตรีในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค รู้จักเลือกบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้งรู้จักป้องกันตนเองทั้งจากการทำงานและพฤติกรรมการสวมชุดลดอุณหภูมิร่างกาย ๔.๒) รณรงค์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง แรงงาน เจ้าของสถานประกอบการภาคธุรกิจ เอกชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงศักยภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายในการประกอบอาชีพ โดยไม่ยึดติดกับค่านิยมดั้งเดิม	เพิ่ม เพิ่ม เลื่อนข้อ ๔.๑)-๔.๘) เดิม เป็น ๔.๒)-๔.๙) เพิ่ม เพิ่ม เพิ่ม
● หน้า ๒๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ วัตถุประสงค์		๔.๑๐) ส่งเสริมโอกาสการประกอบอาชีพของสตรีในระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบธุรกิจขนาดย่อมเป็นของตนเอง ๓) ค้นหาสตรีผู้นำในท้องถิ่นชุมชน และเสริมสร้างศักยภาพให้นำชุมชนของตนเองได้โดยมีส่วนร่วมในการบริหารระดับชุมชน ๔) เพื่อให้สตรีสตรีในการเข้าสู่ตำแหน่งโดยผ่านกระบวนการสรรหาที่ให้ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง ขจัดกาเลือกปฏิบัติ	

	ข้อความเดิม	ข้อความที่แก้ไข/เพิ่มเติม	หมายเหตุ
● หน้า ๒๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ แนวทางการ พัฒนา	๓) องค์กรสตรีและกลุ่มสตรี แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาสินค้าที่มีเนื้อหาที่สะท้อนบทบาทดั้งเดิม มีอคติทางเพศ และแสวงหาประโยชน์จากสตรีโดยไม่เห็นด้วยจากสตรีโดยไม่เห็นด้วยกับโฆษณา รวมทั้งสร้างกระแสไม่สนับสนุนสินค้าที่มีเนื้อหาดังกล่าว	๓) องค์กรสตรีและกลุ่มสตรี แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาสินค้าที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับทิศทางเพศ และแสวงหาประโยชน์จากสตรีโดยไม่เห็นด้วยกับโฆษณา รวมทั้งสร้างกระแสไม่สนับสนุนสินค้าที่มีเนื้อหาดังกล่าว	

พิมพ์ที่ บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด
๕๕๕ ซอย ส. ธรณินทร์ ๕ ถนนประชาอุทิศ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทร. ๐-๒๒๗๔-๕๐๓๑-๕ แฟกซ์ ๐-๒๒๗๔-๕๑๘๑

